

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอม บ้านปางมะโอ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จากการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษสามารถสรุปผลออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การบริหารงานของวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอม

วิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอม บ้านปางมะโอ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จัดตั้งขึ้น โดยได้รับทุนงบประมาณสนับสนุนในการจัดตั้งจากส.ส. เขตอำเภอแม่ทะ การจัดตั้งกลุ่มนี้เพื่อส่งเสริม ฝึกหัดในการเพาะเห็ดหอม เพาะเลี้ยงเชื้อเห็ด และเป็นศูนย์สาธิตการผลิตเห็ดหอม รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ดหอม อีกทั้งสภาพพื้นที่หมู่บ้านปางมะโอเป็นหุบเขา ภูมิอากาศเย็น และติดกับอุทยานเวียงโกศัยติดต่อกับจังหวัดแพร่ มีที่ราบ ประกอบอาชีพทำไร่ทำนาจึงนำไปสู่การเพาะเห็ดหอมของคนในชุมชนอย่างจริงจัง โดยเน้นการผลิตเห็ดหอม พร้อมๆ กับการประสานความร่วมมือในการผลิตและจำหน่ายเห็ดหอมแก่ตลาดอย่างเป็นระบบ

1.2 ข้อมูลด้านการจัดการ

การวางแผน (Planning) ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ กลุ่มได้มีการวางแผนโดยจัดให้มีการประชุมในองค์กรเพื่อวางแผนนโยบายไว้ล่วงหน้าในการผลิตเห็ดหอม 1-2 ครั้ง/เดือน เพื่อให้สมาชิกได้รู้จัก ความพอประมาณ โดยมีการผลิตเห็ดหอมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ผลิตมากเกินไปเกินความสามารถของตนเองที่มีกำลังในการผลิต ความมีเหตุผล จะคำนึงถึงเหตุผลของการลงทุนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรในชุมชนจำเป็นต้องสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนของตนเอง เมื่อว่างจากฤดูกาลทำนา ทำไร่ และมีใช้ปัจจัยการผลิตให้คุ้มค่า กำหนดราคาขายบวกกำไรไม่สูงเกินไป การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการวางแผนหากมีเห็ดหอมตกเกรด ทางกลุ่มจึงนำมาแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์น้ำพริกเห็ดหอม การมีความรู้ ให้สมาชิกศึกษาดูงานจากกลุ่มวิสาหกิจ

ผลิตเห็ดหอมในพื้นที่อื่นๆ เพื่อจะได้นำมาประยุกต์พร้อมกับแนวคิดของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยบรรจุกให้เข้ากับกฎระเบียบข้อบังคับในกลุ่มให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตาม **การมีคุณธรรม** ได้แก่ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและลูกค้า มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติในการดำรงชีวิต คือ คิดก่อนทำแล้วจึงนำไปปฏิบัติตามแผน

การจัดการองค์กร (Organizing) ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้ **ความพอประมาณ** ประชาน รองประธาน เลขานุการ ฝ่ายการผลิต ฝ่ายการตลาด เภรัญญิก กรรมการ และสมาชิกเป็นบุคคลในชุมชนเดียวกันอยู่ร่วมกันแบบฉันทที่น้อมมาตั้งแต่เกิด **การมีภูมิคุ้มกัน** โดยการเสริมสร้างให้สมาชิกภายในกลุ่มฯ มีความโอบอ้อมอารีต่อกัน มีการสร้างงานเป็นทีมในการบริหารจัดการผลิตเห็ดหอม โดยภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง **การมีความรู้** โดย รองประธาน และเลขานุการ ยังทำหน้าที่ประสานงานและต้อนรับลูกค้า และผู้มาเยี่ยมชม ชุมชนกลุ่มฯ หน่วยงานราชการ รวมทั้งติดต่อกับองค์กรภายนอก ในการศึกษาดูงาน เพิ่มความรู้ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม และทางช่องทางในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจให้มีความเจริญก้าวหน้า **การมีคุณธรรม** ทางกลุ่มฯ มีการสอดแทรกให้สมาชิกมีคุณธรรมโดยกลุ่มฯ โดยทุกคนใน คณะกรรมการ และสมาชิกมีความเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รักษาความยั่งยืนของกลุ่มฯ ไม่ให้มีความแตกแยก

การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียด ดังนี้ **ความพอประมาณ** ทางกลุ่มจะจัดสรรคนเข้าทำงาน ตามความเหมาะสม และความสามารถที่ตนเองถนัด โดยไม่มีการบังคับในการรับตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ **การมีภูมิคุ้มกัน** การที่มีบุคคลเข้าทำงานที่ดี และเหมาะสมกับตำแหน่งย่อมเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการปฏิบัติงานในแต่ละด้านของสมาชิกภายในกลุ่ม **การมีความรู้** ทางกลุ่มส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกพัฒนาสมาชิกในกลุ่มฯ ไม่หยุดนิ่ง โดยการส่งสมาชิกเข้าฝึกอบรมในหน่วยงานที่มีการพัฒนาอาชีพให้คนในชุมชนเพื่อฝึกการแปรรูปจากเห็ดหอม **การมีคุณธรรม** การส่งเสริมให้สมาชิกปฏิบัติหลักธรรมะ ในการดำเนินชีวิตโดยเริ่มจากการปฏิบัติภายในกลุ่มเอง เป็นตัวอย่าง

การอำนวยการ (Directing) ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้ **ความพอประมาณ** ประชานกลุ่ม มีการสั่งการแบบกัลยาณมิตร คือ เป็นการสั่งการด้วยวาจา การตัดสินใจในการดำเนินงานผู้ดำเนินงานสามารถตัดสินใจได้เอง **การมีภูมิคุ้มกัน** ประชานกลุ่มมีแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มวิสาหกิจ โดยส่งเสริมให้ครอบครัวของสมาชิกดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามไปด้วย อาทิเช่น การหาของป่าในช่วงฤดูกาลต่างๆ เป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกของกลุ่มฯ อีกด้วย **การมีความรู้** ประชานกลุ่มเน้นการสร้างแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงทุกครั้งที่มีโอกาส เช่น ในการประชุมประจำเดือน **การมีคุณธรรม**

ประธานกลุ่ม ประพฤติปฏิบัติการณ์มีคุณธรรม ใช้สติในการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เอารัดเอาเปรียบสมาชิกกลุ่มในการดำเนินงาน เน้นการประชาคมทำการตัดสินใจร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม ยึดหลักสิทธิความเที่ยมเที่ยมกัน

การควบคุม (Controlling) ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้ **ความพอประมาณ** ประธานกลุ่มมีการควบคุมการผลิตเห็ดหอมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ผลิตมากเกินไปเกินความสามารถของตนเองที่มีกำลังในการผลิต พร้อมทั้งในฝ่ายผลิตจะควบคุมคุณภาพให้ได้ตรงตามความต้องการของลูกค้า **การมีภูมิคุ้มกัน** การควบคุมในเรื่องของการเงินของกลุ่มได้จัดทำบัญชีรับ-จ่าย โดยมอบให้ற்றுญิกประจำกลุ่มเป็นผู้บันทึกบัญชี การควบคุมปริมาณการผลิต เพื่อไม่ให้สิ้นเปลืองปัจจัยในการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง **การมีความรู้** ควบคุมการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากทางรัฐ และเอกชน แล้วจัดสรรงบประมาณของกลุ่ม นำไปใช้พัฒนาบริหารจัดการ และหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตเห็ดหอม และลดต้นทุนการเพาะเห็ดหอมเนื่องจากการเพาะเห็ดหอมต้องลงทุนค่อนข้างสูง **การมีคุณธรรม** ควบคุมบริหารจัดการด้านการเงินและการบัญชีของกลุ่มให้มีความโปร่งใส และให้สมาชิกทุกคนรับทราบ ความเคลื่อนไหวของรายรับและรายจ่ายในแต่ละเดือนอย่างชัดเจน จึงถือว่าเป็นการแสดงความสุจริตและความซื่อสัตย์ต่อตนเองและสมาชิกทุกคน

1.3 ข้อมูลด้านการผลิต

การผลิตเห็ดหอมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ผลิตมากเกินไปเกินความสามารถของตนเองที่มีกำลังในการผลิตเห็ดหอม ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัวจึงมีช่วงระยะเวลาผลิตเห็ดหอม ใน 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเดือน มกราคมถึงเดือนพฤษภาคม และเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคม เนื่องจากสมาชิกกลุ่มฯ ใช้หลักการพึ่งพาตนเอง โดยใช้เวลาวางจากช่วงฤดูกาลทำไร่ ทำนา และช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวจึงทำให้สมาชิกมีเงินหมุนเวียนใช้จ่ายใช้สอยโดยไม่ขาดมือ และปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคเอง เพื่อประหยัดการซื้อสินค้า อุปโภคบริโภค จะซื้อเฉพาะในส่วนที่ตนเองไม่สามารถผลิต

1.4 ข้อมูลด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์เห็ดหอมของกลุ่ม สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี โดยจะขึ้นชอบในรสชาติและความอร่อย อีกทั้งราคาจะเป็น ไปอย่างสมเหตุสมผล และยุติธรรมกับลูกค้าเสมอ ซึ่งบรรจุกัญท์ของเห็ดหอมจะเน้นถึงการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินการผลิต สามารถเป็นของฝากร่วมกับผลิตภัณฑ์น้ำพริกเผาเห็ดหอมอีกด้วย

ในส่วนช่องทางจัดการจำหน่าย ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำหน่ายในราคาขายตามท้องตลาดเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพและประเภทที่ใกล้เคียง ซึ่งกลุ่มจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลาย

แห่ง เช่น ตามตลาดหมู่บ้านในชุมชน ตลาดในตำบล ตลาดในอำเภอ ตลาดในจังหวัด มีพ่อค้ามารับถึงที่ ตามงานเทศกาลต่างๆ รับใบสั่งซื้อจากสถานที่ต่างๆ วิธีการขายเห็ดหอม โดยมีทั้งขายส่งราคาปกติ 150 บาท และขายปลีก ราคาปกติ 200 บาท ทั้งนี้ราคาขึ้นอยู่กับฤดูกาลของการผลิตด้วยเช่นกัน และนอกจากนี้ยังขายเห็ดหอมให้กับพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัด ส่วนราชการ บุคคลในชุมชน และผู้สัญจรไปมา

การส่งเสริมการตลาด มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ทางวิทยุ ใบปลิวหรือแผ่นพับ ทางอินเทอร์เน็ต และมีการจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าโดยการลดราคา การแถมให้ลูกค้าที่มาซื้อสินค้าที่เป็นจำนวนมาก

1.5 ข้อมูลด้านการเงิน

ทางกลุ่มฯ ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากทางสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ทะจังหวัดลำปาง และมีการบูรณาการทำงานร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบลวังเงิน นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกเห็ดหอมและตลาดเห็ดหอมในเขตพื้นที่ภาคเหนือ โดยเงินทุนสนับสนุนที่ได้รับ นำไปพัฒนา บริหารจัดการ และหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตเห็ดหอม ของกลุ่มฯ ต่อไป นอกจากนี้มีการควบคุมในเรื่องของการเงินของกลุ่มฯ ได้จัดทำบัญชีรับ-จ่าย โดยมอบให้ற்றுญิประจำกลุ่มฯ เป็นผู้บันทึกบัญชี การควบคุมปริมาณการผลิต การควบคุมวัสดุ อุปกรณ์ การควบคุมเวลาการผลิต โดยมีการดูแลอย่างใกล้ชิด

1.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่ากลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิต เรื่องของอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และวัตถุดิบต้นทุนสูง ด้านการเงินขาดเงินทุนในการดำเนินงาน ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ขาดหน่วยงานส่งเสริมการผลิตในการแปรรูป ซึ่งเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับทางกลุ่มอย่างต่อเนื่องทุกปี หรือระยะยาว ทั้งทางด้านงบประมาณ หรือองค์ความรู้ หรือเครือข่ายวิสาหกิจ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้เกิดการขาดช่วงในการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 2 ทศนคติของชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษามัธยมศึกษา (ม.1-ม.6/มศ.1-มศ.5) อาชีพหลัก คือ ทำนา มีรายได้รวมก่อนการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยเฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บาท/เดือน มีรายจ่ายรวมก่อนการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท/เดือน มีรายได้รวมหลังการรวมกลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชนโดยเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท/เดือน มีรายจ่ายรวมหลังการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท/เดือน และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน

2.2 ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จากทางโทรทัศน์ ในส่วนของความรู้ ความเข้าใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก โดยตอบถูก 8-9 ข้อ จากคำถามทั้งหมด 12 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 47.3 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง โดยตอบถูก 6-7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 28.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2.3 ความคิดเห็นของชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็น โดยรวมในระดับมาก คือด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านการมีคุณธรรม ในขณะที่ด้านความรู้ มีระดับความคิดเห็น โดยรวมในระดับปานกลาง คือ ท่านคิดว่าควรมีการผสมผสานระหว่าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สมัยใหม่เข้าด้วยกัน ประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย คือ ท่านคิดว่าต้องให้ความสำคัญกับความรู้และเทคโนโลยีที่มาจากภายนอกชุมชน

2.4 พฤติกรรมของชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจโดยรวมในระดับมากในทุกด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านการมีความรู้ ด้านการมีคุณธรรม เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง คือประเด็นการหลีกเลี่ยงไม่ผลิตผลิตภัณฑ์ที่ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญและความพร้อม แม้จะมีโอกาสได้รับผลตอบแทนสูงก็ตาม

2.5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ วิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอม บ้านปางมะโอ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ผู้ตอบแบบสอบถามพบอุปสรรคในการนำความรู้ และความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี ในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และในการผลิตเห็ดหอมเท่าที่ควร ซึ่งความรู้ และเทคโนโลยีดังกล่าว มักจะมีการใช้งานที่ซับซ้อน ไม่มีความเชี่ยวชาญในการนำไปใช้ ดังนั้นจึงเสนอแนะให้มีการฝึกฝนการนำความรู้ และเทคโนโลยีไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอม บ้านปางมะโอ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การบริหารงานของวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลด้านการจัดการ มีการวางแผนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือความพอประมาณ โดยมีการผลิตเห็ดหอมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ผลิตมากเกินไปจนเกินความสามารถของตนเอง ที่มีกำลังในการผลิต ความมีเหตุผล จะคำนึงถึงเหตุผลของการลงทุนเป็นสำคัญ เพราะสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรในชุมชนจำเป็นต้องสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนของตนเอง เมื่อว่างจากฤดูกาลทำนา ทำไร่ และมีใช้ปัจจัยการผลิตให้คุ้มค่า กำหนดราคาขายบวกกำไรไม่สูงเกินไป การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการวางแผนหากมีเห็ดหอมตกเกรด ทางกลุ่มจึงนำมาแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์น้ำพริกเห็ดหอม การมีความรู้ ให้สมาชิกศึกษาจากกลุ่มวิสาหกิจ ผลิตเห็ดหอมในพื้นที่อื่นๆ เพื่อจะได้นำมาประยุกต์พร้อมกับแนวคิดของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยบรรจุให้เข้ากับกฎระเบียบข้อบังคับในกลุ่มให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตาม การมีคุณธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและลูกค้า มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติในการดำรงชีวิต คือ คิดก่อนทำแล้วจึงนำไปปฏิบัติตามแผน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉันทนันท์ หลีกคำ และคณะ (2551) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ผลิตสิ่งทอผ้าลายเก๋เด็ด่า (กลุ่มเพลงฝ้าย) พบว่า การวางแผนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มมีการจัดประชุม 1-2 ครั้ง/เดือน มีการประชุมวางแผนอย่างรอบคอบ เมื่อว่างจากฤดูทำนา ทำไร่ จะต้องเสริมสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว การมีภูมิคุ้มกันในตัวเองพร้อมที่จะเผชิญเมื่อไม่มีแหล่งแปรรูปผ้า มีการเปลี่ยนแปลงการทอผ้าให้มีลวดลายสวยงามทันสมัยให้ทันต่อความต้องการของตลาดในปัจจุบัน ส่วนการแสวงหาความรู้ ในด้านการทอผ้าลายเก๋เด็ด่าภายในกลุ่มให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ในการศึกษาดูงานในกลุ่ม OTOP ในชุมชนอื่นๆ ที่มีความหลากหลายในระดับสินค้า 5 ดาว และนำมาพัฒนาการทอโดยการเพิ่มลวดลายผ้าที่แปลกใหม่และทันสมัยมากขึ้น การมีคุณธรรมการนำความคิดของ คนเฒ่า คนแก่ ภายในชุมชนและชุมชนอื่นมาใช้ในการทอผ้า โดยให้ท่านสอนให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่ฝึกทอ และมีการสั่งสอนการทอผ้าให้มีคุณธรรม

ส่วนที่ 2 ทักษะคติของชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก โดยตอบถูก 8-9 ข้อ จากคำถามทั้งหมด 12 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 47.3 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง โดยตอบ

ถูก 6-7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 28.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิโรจน์ นิมิต (2551) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรี ตามหลักแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า ความรู้ ความเข้าใจและวิธีการปฏิบัติของสตรีกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก

พฤติกรรมของชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีระดับปฏิบัติในระดับมาก ในประเด็นของการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครอบครัว ประเด็นเมื่อเกิดปัญหาในครอบครัวท่านและสมาชิกในครอบครัวนำปัญหานั้นมาปรึกษาหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน ประเด็นการใช้ชีวิตโดยไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น ยาเสพติด การพนัน เป็นต้น ประเด็นการซ่อมแซม/ดัดแปลงสิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ที่ชำรุดให้กลับมาใช้ได้ใหม่ และประเด็น การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนโดยการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จตุพล ยะจอม (2552) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีระดับปฏิบัติในระดับมาก ในประเด็นมีการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครอบครัว ในประเด็นเมื่อเกิดปัญหาในครอบครัวท่านและสมาชิกในครอบครัวนำปัญหานั้นมาปรึกษาหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน ในประเด็นการใช้ชีวิตโดยไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น ยาเสพติด การพนัน ในประเด็นท่านซ่อมแซมดัดแปลงสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านที่ชำรุดให้กลับมาใช้ได้ใหม่ และในประเด็น การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นโดยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนรู้จักฝึกกำลังและมีการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคง

5.3 ข้อค้นพบ

จากผลการศึกษาแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอม บ้านปางมะโอ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง สามารถสรุปข้อค้นพบ ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การบริหารงานของวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ความพอประมาณ สามารถนำไปเสริมสร้างความเข้มแข็งไปสู่ระดับครอบครัวของสมาชิก อาทิเช่นการเก็บออมเงินไว้เป็นทุนสำรอง การใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น พร้อมทั้งการปลูกฝังสมาชิกในครอบครัวให้ดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้เห็นตัวอย่างจากครอบครัวนั่นเอง

- ความมีเหตุผล เมื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มฯ แล้ว สมาชิกยังสามารถประยุกต์ใช้ในการวางแผนค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน อาทิ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และเมื่อเกิดปัญหาของครอบครัวสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาได้อย่างมีสติ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ส่งเสริมอาชีพการเพาะเห็ดหอมในช่วงฤดูกาลแล้ว ยังส่งเสริมให้ครอบครัวของสมาชิกดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามไปด้วย อาทิเช่น การหาของป่าในช่วงฤดูกาลต่างๆ เช่นฤดูฝน สมาชิกกลุ่มฯ จะเก็บหน่อไม้ กบ ทั้งพืชผักที่ชาวบ้านปลูกลงมาจำหน่ายร่วมกับเห็ดหอมให้กับผู้ที่สัญจรผ่านไปมาตามถนนเด่นชัย-ลำปาง ได้แวะซื้อเห็ดหอมและของป่า เป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกของกลุ่มฯ อีกด้วย

- การมีความรู้ จากการเรียนรู้การผลิตเกี่ยวกับเห็ดหอมแล้ว สมาชิกเกิดการรอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต และนำความรู้ดังกล่าว ประยุกต์ใช้ต่อครอบครัว อาทิ การปลูกพืชผักสวนครัว ไว้เพื่อรับประทานเอง เพื่อหลีกเลี่ยงสารเคมีจากพืชผักนั่นเอง

- การมีคุณธรรม เมื่อสมาชิกได้รับการส่งเสริมความซื่อสัตย์ สุจริต ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดี ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัว นำไปใช้ เช่นเมื่อผลิตพืชผักสวนครัวมากเกินกว่าบริโภคเอง จึงนำไปขายให้ลูกค้า อย่างซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แพงเกินไป

ส่วนที่ 2 ทักษะคติของชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า มีการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จากทางโทรทัศน์ มีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก โดยตอบถูก 7-9 ข้อ จากคำถามทั้งหมด 12 ข้อของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง โดยตอบถูก 6-7 ข้อของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

- ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นปานกลาง และน้อย ด้านการมีความรู้ว่าการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สมัยใหม่เข้าด้วยกัน และคิดว่าต้องให้ความสำคัญกับความรู้และเทคโนโลยีที่มาจากภายนอกชุมชน ตามลำดับ ดังนั้น จึงทำให้เกิดอุปสรรคในการนำความรู้ และความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี ในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และในการผลิตเห็ดหอมเท่าที่ควร ซึ่งความรู้ และเทคโนโลยี ดังกล่าว มักจะมีการใช้งานที่ซับซ้อน ไม่มีความเชี่ยวชาญในการนำไปใช้

- พฤติกรรมของชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีระดับการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านการมีความรู้ ด้านการมีคุณธรรม

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอม บ้านปางมะโอ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง สามารถเสนอแนะแนวทาง ได้ดังนี้

- จากผลการศึกษาการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทัศนคติของชุมชนอุตสาหกรรมเห็ดหอมต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ก่อนการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน โดยหลังรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 5,000-10,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายลดลงหลังรวมกลุ่ม เป็นไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงเสนอแนะว่า จากการที่รายได้เพิ่ม รายจ่ายลดลงดังกล่าว หลังที่รวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แสดงให้เห็นว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงช่วยปรับสภาพชีวิตของบุคคลในชุมชนให้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง ทั้งนี้สร้างความยั่งยืนจึงควรปรับทัศนคติของคนในชุมชนเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ในระยะยาว อาทิเช่น เนื่องมาจากการที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองโดยมิได้เช่าทำกินจึงเป็นข้อได้เปรียบในการส่งเสริมการทำเกษตร การเลี้ยงสัตว์ แบบผสมผสาน ควบคู่กับการเพาะเห็ดหอม ทั้งการเลี้ยงหมูหลุม ให้เล็งเห็นความสำคัญโดยมีระบบจัดการที่ดี จะไม่มีกลิ่นเหม็น ฟันคอกหมูยังสามารถนำไปเป็นปุ๋ยได้ หรือหากนำไปขายยังได้ราคาที่ดี ที่สำคัญลดต้นทุนการซื้ออาหารสำเร็จรูปได้ โดยการนำผัก ผลไม้ เช่น หววกกล้วย ใบปอสา บอน ผักบุ้ง มะละกอสุก มาเป็นอาหาร

- จากผลการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นปานกลาง และระดับน้อยของด้านความรู้ ดังนั้นควรเพิ่มศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม ควรให้สมาชิกนำเอาองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาใช้และสร้างความรู้ใหม่ต่อยอด โดยปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรมให้เข้ากับภูมิปัญญาในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น นอกจากจะทำการเพาะเห็ดหอม หาของป่า เพียงอย่างเดียว ควรนำเกษตรผสมผสานมาใช้ โดยเริ่มที่ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีความรู้จากการศึกษาค้นคว้าและการเข้าอบรมจากที่ต่างๆ มาช่วยให้ความรู้แก่เพื่อนสมาชิก โดยการเข้าร่วมประชุมกันอยู่เป็นนิจเพื่อสร้างความเข้าใจ ความเข้มแข็ง และเพื่อลดความขัดแย้งกันภายในกลุ่มด้วยความไม่เข้าใจเพื่อการที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเต็มตัวจนสามารถเป็นต้นแบบให้พื้นที่อื่นมาศึกษาดูงานได้ในอนาคตอันใกล้